

Секція: Соціальна відповідальність бізнесу

*Лисенко С.М., канд. екон. наук, доцент,
Донецький національний технічний університет,
м. Покровськ, Україна*

ІДЕЯ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ДОСВІД КОРПОРАТИВНОГО ВОЛОНТЕРСТВА

Обговорення соціальної відповідальності підприємницьких структур бере свій початок у 1950-х роках з укріпленням корпоративного сектору економіки в північній Америці та Західній Європі. Для України ця проблема стала актуальною останніми роками, коли після Революції Гідності відбулися безпрецедентні зрушення у розвитку громадянського суспільства. Однією із його найпоширеніших форм стало волонтерство, зокрема, корпоративне волонтерство. Більше того, можна стверджувати, що сьогодні волонтерство стало складовою культури та світогляду української нації.

Зміни у свідомості та видах активності українців вимагають, з одного боку, розширення обізнаності громадськості щодо практик соціально відповідальної діяльності компаній, а з іншого боку, потребують осмислення самого феномену корпоративної соціальної відповідальності.

Ці міркування обумовили мету даного дослідження, яка полягає у виокремленні такої специфічної складової корпоративної соціальної відповідальності, як корпоративне волонтерство, яке здійснюється університетом згідно зі своїм покликанням в умовах боротьби України за свою національну ідентичність, та аналізі досвіду корпоративного

волонтерства на прикладі Донецького національного технічного університету.

У цьому дослідженні ми спиралися на широке трактування поняття «корпоративна соціальна відповідальність», визначаючи її як філософію поведінки і концепцію побудови організаціями своєї діяльності на принципах стійкого соціального розвитку. На формування філософії соціальної відповідальності суттєвий вплив чинять такі фактори, як специфічні соціальні норми, національні й історичні традиції, ціннісні орієнтири, що переважають в конкретному суспільстві. В цьому сенсі доцільно розширити коло суб'єктів корпоративної соціальної відповідальності. На наш погляд, значну роль у продукуванні теоретичних концептуальних положень відповідальності перед суспільством та поширенні їх у вигляді конкретних практик мають відігравати університети.

Тут слід більш детально зупинитися на сприйнятті Університету як його Ідеї. На наше переконання, для України на сьогодні актуальним є розуміння Ідеї Університету, його покликання у гумбольдівському сенсі. У В.Гумбольдта головна мета університету полягає у "духовному та моральному навчанні нації", а запорукою цілісності та поступу держави є збільшувана моральна сила нації. Захистити державу від будь-яких негараздів і нещасть, які завжди можуть повторитися, здатна не стільки фізична міць чи засоби, а моральна сила народу, на яку держава може розраховувати, і така моральна сила народу «вельми суттєво відрізняється від простої доброї волі» [1]. Погодимось з позицією С. Квіта, який зазначає, що природа Університету передбачає: академічну свободу, автономію, освіту, засновану на християнському світогляді, повагу до людської індивідуальності, національні цінності, соціальну та інтелектуальну елітарність [2]. Тому університет за самою своєю

природою має продукувати сенси, формувати ціннісні ідентичності, бути осердям українськості. В цьому ми вбачаємо соціальну відповідальність Університету.

Повертаючись до практичних форм її реалізації, візьмемо на допомогу досвід аналогічної діяльності компаній, які працюють як в Україні, так і в інших країнах світу. Одним із видів корпоративної соціальної відповідальності є корпоративне волонтерство. Слід зазначити, що на сьогодні не існує у вітчизняній чи зарубіжній літературі єдино визнаного поняття корпоративного волонтерства. На наш погляд, це і не потрібно на теперішньому етапі, набагато важливішою є сама рефлексія щодо феномену корпоративного волонтерства. Для досягнення мети даного дослідження, ми будемо розуміти під корпоративним волонтерством (КВ) будь-яку формально організовану університетом підтримку співробітників і студентів, які готові добровільно і безоплатно витратити час і навички для надання послуг місцевим громадам. В залежності від ступеня розвитку розрізняють такі рівні КВ: 1) базовий; 2) стратегічний; 3) інтегрований. Початковий або базовий рівень передбачає, що співробітники університету та студенти самостійно беруть участь або є організаторами певних волонтерських заходів. Для цього етапу характерним є «приховане благодійництво». Стратегічний етап вирізняється координуванням волонтерської діяльності своїх співробітників, розробкою стратегії корпоративного волонтерства. Інтегрованого рівня компанія досягає, коли залучає до розробки і реалізації волонтерських програм топ-менеджмент, розробляє методики оцінки та мотивації співробітників до волонтерства.

Якщо дивитися на досвід корпоративного волонтерства, який має Донецький національний технічний університет (і його відокремлений підрозділ Індустріальний інститут) у світлі Ідеї Університету, то слід визнати, що зазначені процеси активізувалися після переміщення

університету з окупованого Донецька до Покровська (колишнього Красноармійська) у 2014 році. На той момент викладачі та студенти самі потребували допомоги, але, вважаємо, що саме дух Університету, моральна сила цієї корпорації спонукали до організації та поширення волонтерства. Крім того, до багатьох співробітників і студентів прийшло усвідомлення важливості ствердження української національності ідентичності та цінностей. Ці чинники зумовили форми корпоративного волонтерства університету. Серед основних активностей за останні два роки виділимо такі:

1. Участь волонтерів ДонНТУ (студенти та викладач історії) в громадському проекті «Шахтарські історії зі сходу та заходу України». Волонтери збирали усні історії у шахтарських родинах Донеччини та Львівщини, на основі всіх історій було знято документальний фільм.

2. Волонтери ДонНТУ та Індустріального інституту долучилися до створення відкритого простору “Залізняк”, місця, де громадські активісти та мешканці міста можуть проводити різноманітні культурні заходи та зустрічі, майстер-класи та семінари.

3. Студенти ДонНТУ та Індустріального інституту були волонтерами на святкуванні Дня Європи в Покровську. Волонтери допомагали у проведенні (організація квесту, фізична допомога).

4. Участь волонтерів ДонНТУ та Індустріального інституту (студенти, викладачі) в організації та проведенні Всеукраїнського фестивалю «З країни в Україну».

5. Участь волонтерів Індустріального інституту у проведенні фестивалю Coolтурфест «Навесні». Його було організовано у рамках проекту «Обличчя міст», який започаткувала Фундація соціальних інновацій «З країни в Україну» за участю відомих українських письменників, поетів та музикантів.

6. Допомога волонтерів ДонНТУ на Східному освітньому форумі, серед організаторів якого була Покровська міська рада.

7. Участь волонтерів ДонНТУ та Індустріального інституту у фестивалі інноваційної освіти «Відкривай Україну».

8. Участь волонтерів Індустріального інституту (викладачі) у проекті Покровської Ліги ділових та професійних жінок «З конфліктного минулого до мирного сьогодення».

9. Організація і проведення волонтерами ДонНТУ та Індустріального інституту концертів для особового складу та бійців на лікуванні у 66-ому Львівському військовому мобільному шпиталі, що дислокується в Покровську.

Як видно з наданого матеріалу, основні форми волонтерської активності є такими, які можна віднести до базового або стратегічного рівнів корпоративного волонтерства. Подальша робота має вестися у напрямку координації дій волонтерів, організації власних волонтерських проектів університету, розробки стратегії соціальної відповідальності, визначенні способів заохочення до волонтерської діяльності. З огляду на місію університету доцільним вважаємо впровадження у навчальний процес тренінгів та практик корпоративного волонтерства.

Література:

1. Зубрицька М. Філософський дискурс ідеї Університету: в складних лабіринтах пошуку істини / Марія Зубрицька // Ідея Університету : Антологія / упоряд.: М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська ; відп. ред. М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2002. – С. 7–22.
2. Квіт С. Призначення університету і клітка для тигра [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/student/studying/articles/4.html>